

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-06-07

Diarienummer 2023-10121

Handläggare

Haleh Bohlén

Telefon: 031-368 38 06

E-post: haleh.bohlen@miljo.goteborg.se

Återrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag till miljö- och klimatnämnden om omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden skickar tjänsteutlåtandet till kommunfullmäktige som avrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag den 23 februari 2023 § 32 till nämnden om att ”föreslå hur arbetet för en giftfri miljö skulle kunna byggas upp och organiseras med ett liknande koncept som Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion inom budgetram” samt ”utöver nuvarande resurser för kemikaliearbetet undersöka möjligheterna till extern finansiering för att möjliggöra inrättandet av en omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg”, och föreslår kommunfullmäktige att förklara uppdraget fullgjort.

Sammanfattning

Miljö- och klimatnämnden fick uppdraget av kommunfullmäktige den 23 februari 2023 § 32 att ”föreslå hur arbetet för en giftfri miljö skulle kunna byggas upp och organiseras med ett liknande koncept som Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion inom budgetram”. Miljö- och klimatnämnden fick även uppdraget att ”utöver nuvarande resurser för kemikaliearbetet undersöka möjligheterna till externa finansiering för att möjliggöra inrättandet av en omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg”.

Miljöförvaltningen har undersökt möjligheten att inrätta en funktion motsvarande den som diskuterades för klimatomställning. Miljöförvaltningen gör samma bedömning som gällande klimatomställningsfunktionen, att Göteborgs Stad, genom miljö- och klimatprogrammet och anvisningen för det systematiska miljöarbetet omfattar den styrning som krävs.

Bedömning ur ekonomisk dimension

För att Göteborgs Stad ska kunna nå målet om giftfri miljö i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram, krävs att arbetet som utgår ifrån stadens styrmodell och lagkrav prioriteras och resursätts högre av stadens verksamheter. Detta kommer medföra ökade kostnader för stadens nämnder och styrelser. Samtidigt bidrar arbetet till minskade kostnader för stadens nämnder och styrelser tack vare förbättrad arbetsmiljön och hälsa för kommunens anställda, liksom till minskade samhällsekonomiska kostnader tack vare göteborgarnas förbättrade hälsa.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningens bedömning ur ekologisk dimension beskrivs under rubriken Förvaltningens bedömning nedan.

Bedömning ur social dimension

Arbetet med att nå målet om giftfri miljö i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram bidrar på olika sätt till en positiv inverkan på den sociala dimensionen. Ett exempel är arbetet med att minska skadliga ämnen kopplat till stadens fastigheter och lokaler. Målet i programmet utgår från Göteborgs yngsta invånare eftersom barn är särskilt sårbara för kemiska substanser och har rätt till en uppväxt i giftfria miljöer. Av detta skäl är bland annat arbetet att minska skadliga ämnen i förskolor och skolor prioriterat.

Ärendet

Kommunfullmäktige har gett miljö- och klimatnämnden i uppdrag den 23 februari 2023 § 32 att ”föreslå hur arbetet för en giftfri miljö skulle kunna byggas upp och organiseras med ett liknande koncept som Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion inom budgetram”.

Miljö- och klimatnämnden fick även i uppdrag att ”utöver nuvarande resurser för kemikaliearbetet undersöka möjligheterna till externa finansiering för att möjliggöra inrättandet av en omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg”.

Beskrivning av ärendet

Miljö- och klimatnämnden fick motionen om att inrätta ett kemikaliecentrum, som skulle hjälpa stadens invånare och verksamheter att tillsammans nå målet om en hälsosam livsmiljö, på remiss från kommunstyrelsen. Miljö- och klimatnämnden avstyrkte motionen om att inrätta ett kemikaliecentrum i Göteborg den 30 augusti 2022 § 152. Miljöförvaltningen ställde sig positiv till att giftfri miljö får en högre prioritering och föreslog därför i tjänsteutlåtandet att få i uppdrag att undersöka inrättande av en funktion motsvarande den som finns för klimatomställning.

Miljö- och klimatnämnden fick uppdraget av kommunfullmäktige den 23 februari 2023 § 32 att ”föreslå hur arbetet för en giftfri miljö skulle kunna byggas upp och organiseras med ett liknande koncept som Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion inom budgetram”. Miljö och klimatnämnden fick även i uppdrag att ”utöver nuvarande resurser för kemikaliearbetet undersöka möjligheterna till externa finansiering för att möjliggöra inrättandet av en omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg”.

Förvaltningens bedömning

Miljöförvaltningen har undersökt möjligheten att inrätta en funktion motsvarande den som diskuterades för klimatomställning men som inte realiserades. Vid tidpunkten för förvaltningens förslag om att få ett uppdrag om att inrätta en omställningsfunktion likt den för klimatet pågick utvecklingen av vad Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion skulle bli. Under vinter 2023 blev rapporten klar som beskriver upplägget för det strategiska utvecklingsarbetet¹. Den huvudsakliga anledningen till att klimatomställningsfunktionen inte realiserades var att befintligt styrsystem ansågs ändamålsenligt. Däremot konstaterades behov av att förstärka flera delar av den befintliga styrningen liksom behov av att utveckla ett strategiskt kunskapsunderlag - klimatomställningsstrategin.

Miljöförvaltningen gör samma bedömning som gällande klimatomställningsfunktionen, att Göteborgs Stad, genom miljö- och klimatprogrammet och anvisningen för det systematiska miljöarbetet har den styrning som krävs inom giftfri miljö-arbetet. Eftersom behovet av en annan typ av styrning inom arbetet med giftfri miljö inte bedöms nödvändig konstaterar förvaltningen att det inte är aktuellt att undersöka möjligheten till extern finansiering för en omställningsfunktion.

Göteborgs Stads miljöarbete styrs bland annat via miljö- och klimatprogrammet och dess implementering i respektive nämnd och styrelse och bygger därmed på stadens övergripande styrmodell. När det gäller kemikaliearbetet ska stadens verksamheter utgå

¹ Rapport 2023:15 Göteborgs Stads strategiska klimatomställningsarbete 2020–2023 (goteborg.se)

från målen som fastställts i programmet och säkerställa att de har ett systematiskt arbete i linje med miljöledningssystemets anvisning samt se till att det finns kompetens liksom ekonomiska och personella resurser för att driva det arbetet. Detta innebär att alla stadens förvaltningar och bolag behöver, i olika omfattning, bedriva ett förebyggande och systematiskt kemikaliearbete för att kunna reducera användningen av skadliga ämnen.

För arbetet med giftfri miljö är följande styrning relevant:

- Miljö- och klimatprogrammet² med miljömålet för Människan – *Göteborgarna har en hälsosam livsmiljö* och delmålet *Göteborgs Stad minskar användningen av skadliga ämnen* utgör grunden för styrningen av stadens arbete med giftfri miljö.
- Stadens gemensamma miljöledningssystem³, som är det ena verktyget för framdrift i miljö- och klimatprogrammet ska säkerställa att alla förvaltningar och bolag inom staden skapar förutsättningar, planerar, genomför, följer upp och förbättrar sina insatser och arbetsmetoder. Med hjälp av ledningssystemet kan förvaltningar och bolag sätta rätt mål och åtgärder för att arbeta med hur de bidrar till att minska sin miljöpåverkan kopplat till giftfri miljö.
- Strategierna är det andra verktyget för framdrift i miljö- och klimatprogrammet. Strategierna är avgörande för arbetet inom giftfri miljö då de fångar utmaningar som är centrala och vars lösningar kräver ett stadenövergripande perspektiv. Oftast kräver även dessa lösningar att samverkan sker mellan förvaltningar och bolag samt andra aktörer i Göteborg. Vid genomförande av åtgärder och överkomna hinder leder det till att takten ökar och nödvändig omställning sker.
- Lagstiftning. Två grundläggande delar inom kemikalielagstiftningen inom EU och Sverige är REACH-förordningen⁴ och CLP-förordningen⁵. När det gäller Göteborgs Stads ansvar som verksamhetsutövare och arbetsgivare ska staden även följa Miljöbalkens och arbetsmiljölagstiftningens krav gällande kemikaliehantering.

Peter Berntsson

Marcus Jahnke

Tillförordnad direktör

Avdelningschef

² [Miljö- och klimatprogrammet - Miljö och klimat Göteborg 2030 - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](#)

³ [Göteborgs Stads systematiska miljöarbete - Miljö och klimat Göteborg 2030 - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](#)

⁴ EU:s kemikalielagstiftning Reach-förordningen innehåller regler för registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier.

⁵ EU:s CLP-förordning innehåller regler för klassificering, märkning och förpackning av kemiska produkter.